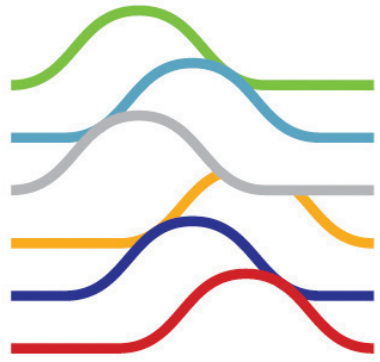

**İKLİM KAYNAKLI AFET
RİSKLERİNİN AZALTIMASI VE
YÖNETİLMESİ**
ARAMA KONFERANSI
13 ŞUBAT 2025 / ANKARA

ARAMA
KONFERANSI
DEĞERLENDİRME
RAPORU

**YÖNETİCİ
ÖZETİ**

YÖNETİCİ ÖZETİ

İklim değışikliğı, çevresel bozulma ve doğal kaynakların yanlış kullanımı, afet risklerini artırmaktadır. İklim kaynaklı afet risklerinin azaltılması ve yönetilmesi, çok paydaşlı bir yaklaşım gerektirmektedir. Kamu, özel sektör, akademi ve sivil toplum örgütlerinin iş birliğiyle, bu alanda etkili stratejiler geliştirilebilir ve uygulanabilir. Bu süreçte, bilgi ve farkındalık artışı, kültür oluşturulması, teknolojik çözümlerin geliştirilmesi ve toplumsal katılımın sağlanması büyük önem taşımaktadır.

Türkiye’de “iklim kaynaklı afet risklerinin azaltılması ve yönetilmesi” konusu, Afet Risk Azaltma (ARA) ve İklim Değişikliğine Uyum (İDU) kavramları çerçevesinde ele alınmaktadır. ARA kavramı; yeni afet risklerini önlemek, mevcut riskleri azaltmak, kalan riskleri iyi yönetmek ve dayanıklılığı artırmak olarak tanımlanır. İDU ise; gerçekleşen ve beklenen iklimin koşullarına ve bunun etkilerine uyum sağlama süreci olarak ifade edilir. Uluslararası boyutları da olan, yaşamsal konulara dokunan bu iki kavram alanında afet risklerinin azaltılması ve yönetilmesi için; politika, planlama ve uygulama düzeyinde entegrasyon ve özellikle yerel seviyede ilgili tüm sektörler, toplumsal kesimler ve kurumlar arasında etkili ve uyumlu çalışmalar yapılması gerekmektedir. Bu kapsamda, 13 Şubat 2025 tarihinde Ankara’da, Afetle Mücadele Vakfı (TAM Vakfı) tarafından, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) ve İklim Değişikliği Başkanlığı iş birliği ile, TED Üniversitesi ev sahipliğinde “İklim Kaynaklı Afet Risklerinin Azaltılması ve Yönetilmesi” başlıklı bir arama konferansı düzenlenmiştir.

Konferansta, iklim değişikliğinin yol açtığı afet risklerini daha iyi kavrayabilmek, bu riskleri azaltmak ve yönetmek için hazırlıklı olmak amacıyla kapsamlı grup çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmalarda iklim kaynaklı afet riskleri; doğrudan riskler, dolaylı riskler ve sistemik riskler olmak üzere üç ana grupta ele alınmıştır;

1. Doğrudan Riskler: Meteorolojik, hidrolojik ve klimatolojik (iklimsel) nitelikteki ani ve doğal tehlikeleri,

2. Dolaylı Riskler: Doğrudan tehlikelerden kaynaklanan, uzun vadeli ve zincirleme etkileri olan çevresel, sosyo-ekonomik, insani riskleri ve bunlara bağlı olarak ortaya çıkan diğer riskleri,

3. Sistemik Riskler: İklim değişikliğinin ekonomi, teknoloji ve küresel siyaset ile etkileşimi sonrasında ortaya çıkan, uzun vadeli ve yaygın etkileri olan riskleri ifade etmektedir.

Bu önemli konferansta kamu kurumları (%44), üniversiteler ve akademisyenler (%22), sivil toplum kuruluşları ve meslek organizasyonları (%19), özel sektör (%11) ve uluslararası kuruluşların (%4) temsilcileri olmak üzere, çok paydaşlı, kapsayıcı ve disiplinlerarası bir yapıda, Türkiye'nin afet risk azaltımı ve yönetimi ekosisteminde yer alan 110 kilit aktör bir araya getirilmiştir. Konferans bünyesinde, ARA ve İDU kavramlarının ulusal ve yerel afet risk yönetimi yaklaşımıyla nasıl bütünleştirilebileceği üzerine kapsamlı değerlendirmeler yapılmıştır.

"İklim Kaynaklı Afet Risklerinin Azaltılması ve Yönetilmesi Arama Konferansı"nın sonuçları, Türkiye'nin iklim değişikliğinin tetiklediği afetlerle mücadelesinin salt teknik bir sorun olmanın ötesinde, derin ve kritik boyutlara sahip olduğunu net bir şekilde ortaya koymuştur. Bu durum, stratejik bir bakış açısı ve liderlikle ele alınması gereken ulusal bir meseledir.

Konferansta detaylandırılan “İletişim ve Koordinasyon”, “Bilgi ve Veri Yönetimi”, “Mevzuat ve Düzenlemeler”, “Bilinç ve Farkındalık” ile “Eylem ve Uygulama” başlıkları altındaki yapısal engeller ve bunlara yönelik somut çözüm önerileri, meselenin çok katmanlı ve birbirine bağlı doğasını gözler önüne sermektedir. İklim kaynaklı afetler, sadece altyapıyı değil, aynı zamanda toplumsal düzeni, ekonomik istikrarı ve ulusal güvenliği doğrudan tehdit edebilecek özelliktedir. Konferansta, dikkate alınması gereken kilit alanlar şu şekilde tartışılmıştır;

- **Toplumsal İstikrar:** Artan afetler, yaşam koşullarını zorlaştırmakta, ülke içi göçü tetiklemekte ve sosyal adaletsizlikleri derinleştirmektedir. Özellikle kırılgan gruplar üzerindeki yıkıcı etkileri, toplumsal huzur ve refahı doğrudan tehdit etmektedir.

- **Siyasi ve İdari Kapasite:** Etkin bir afet yönetimi, merkezi ve yerel yönetimler arasında kusursuz bir koordinasyonu, güçlü bir ulusal politikayı ve hesap verebilirliği zorunlu kılmaktadır. Geçmiş deneyimler doğrultusunda iyileştirmelerin yapılabileceği görülmektedir.

- **Ekonomik Sürdürülebilirlik:** Afetler, tarım, turizm ve sanayiye olumsuz etkileyerek gelir dağılımını bozmakta, ekonomik kalkınmayı yavaşlatmakta ve uzun vadeli istikrarı tehdit etmektedir. Afet ve acil durum teknolojileri ve ürünleri alanında ithalata bağımlılık; ekonomik riskleri artıran, ekonomik sürdürülebilirliği sınırlandıran ilave bir unsurdur. Proaktif finansman modelleri, destekleme mekanizmaları ve afet ve acil durum teknolojileri ekosistemini destekleyen ve geliştiren sürdürülebilir ekonomik politikalar hayati önem taşımaktadır.

- **Ulusal Güvenlik:** İklim değişikliğinin tetiklediği kaynak kıtlığı ve kitlesel göçler, bölgesel istikrarsızlıkları artırabilir ve ulusal güvenlik için yeni tehditler oluşturabilir. Bu nedenle, afet yönetimi stratejilerine güvenlik boyutunun entegre edilmesi gerekmektedir.

- **Toplumsal Dirençlilik:** Afetlerin psikolojik etkileri, toplumsal travmalar ve risk algısının yönetimi, sosyal dokunun güçlendirilmesi ve dayanışma mekanizmalarının oluşturulması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Konferansta sadece iklim kaynaklı afet riskleri değil, aynı zamanda diğer afet türlerine ilişkin risklerin azaltılması ve yönetilmesine yönelik tecrübeler ve öneriler de tartışılmıştır. Bu toplantının sadece mevcut iklim risklerine değil, afet risk yönetiminin genel sistematik gelişimine katkıda bulunan bir etkinlik olduğunu göstermektedir.

Konferans çıktıları olarak gündeme gelen; iklim kaynaklı afet riskleri ve yaratabileceği tehlikelere ilişkin, ayrıca, bütünsel bir yaklaşımla diğer afet risk alanlarını da ilgilendirebilecek bazı somut öneriler şu şekildedir;

Afet teknolojileri alanında ulusal ve uluslararası uygulamaları dikkate alarak bir mevcut durum analizi yapılması; risk azaltma ve yönetme ile tehlikelerin önlenmesi alanındaki eksikliklerin belirlenmesi, geliştirilmesi gereken teknolojik ürün ve çözümlerin tespit edilerek bir envanterin oluşturulması,

ARA ve İDU süreçlerinin entegrasyonu için ulusal bir çerçeve oluşturulması, iklim kaynaklı afet risklerinin uluslararası düzeyde iş birliği mekanizmalarıyla bütünsel bir şekilde değerlendirilmesi,

Afet risklerinin önlenmesini hedefleyen tüm yatırımların kamu teşvik mekanizmaları kapsamında öncelikle ele alınması ve afet risk önleme süreçlerinin yatırım kararlarında önemli bir kriter olarak kabul edilmesi,

Savunma sanayii benzeri bir modelle ulusal nitelikte afet teknolojileri kümelenmesinin oluşturulması, buna yönelik yasal zeminin gözden geçirilmesi ve afet teknolojileri ekosisteminde koordinasyon ve iş birliğini sağlayacak bağımsız bir STK yapılanmasının desteklenmesi,

Afet risklerinin azaltılması ve önlenmesi alanında çalışan STK'lar için bir çatı kuruluş oluşturulması ve bunun kamu tarafından resmi muhatap olarak tanınması,

Mobil afet teknolojilerinin geliştirilmesi, çift kullanımlı (dual-use) teknolojilerin teşvik edilmesi ve teknoloji geliştiriciler ile üretici firmalar arasında iş birliği ortamı oluşturulmasıdır.

Konferansın ortaya koyduğu öncelikli eylem önerileri, bu kritik alanlara yönelik stratejik bir yol haritası sunmaktadır:

Bütünsel Ulusal Politika:

Tüm boyutları kapsayan ARA ve İDU süreçlerinin entegrasyonunu destekleyecek, yetki ve sorumlulukları netleştirecek ve çok paydaşlı iş birliğini kolaylaştıracak güncel ve uygulanabilir bir mevzuat çerçevesinin oluşturulması,

Merkezi Veri Sistemi:

Değişen iklim koşullarına yönelik uzun vadeli veri analizleri yaparak, sektörel uyum stratejilerinin geliştirilmesine de katkı sağlayabilecek, bilimsel ve etkin karar alma için güvenilir, açık kaynak çalışan bilgi ve veri altyapısının kurulması,

Yenilikçi Finansman Modelleri:

Özelde iklim kaynaklı afetlerden, genelde tüm afet türlerinden kaynaklanan kırılganlıkların azaltılması için sigorta ve finansman mekanizmalarının geliştirilmesi,

Güçlü Yerel Yönetimler:

Risklerin yerel düzeyde etkin yönetimi için kapasite artırımı ve yetkilendirme çalışmaları yapılması,

Teknolojik Yatırımlar:

Risk ve maruziyet analizi, risk azaltımı ve yönetilmesi, ayrıca müdahale kapasitelerinin artırılması için AR-GE ve teknoloji kullanımı ve bu alanda bir sektörel ekosistem ve kümelenme oluşturulması,

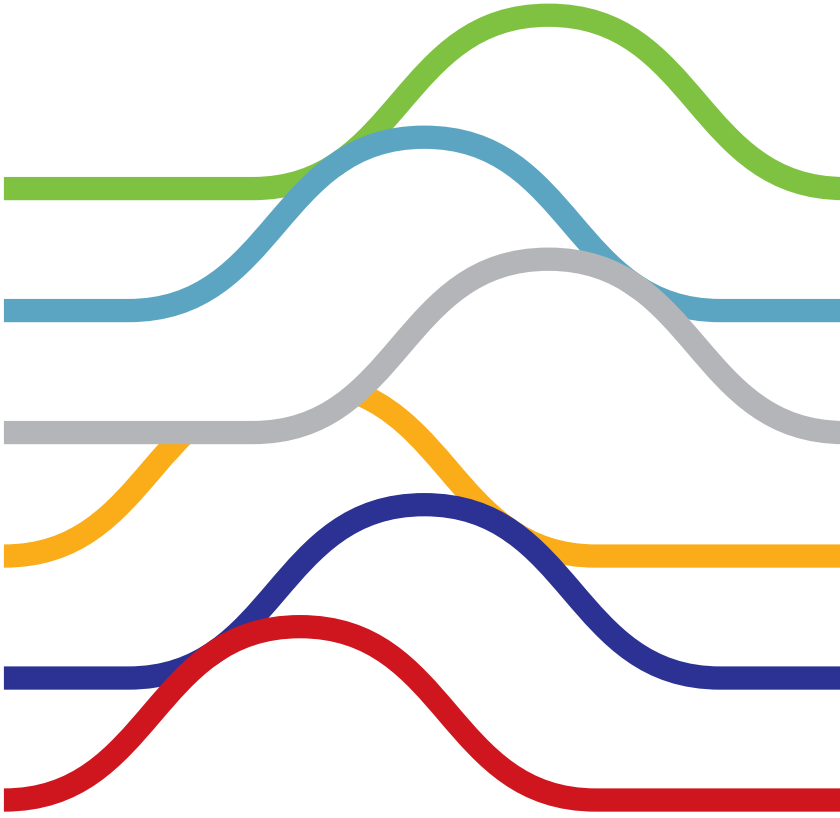
Toplumsal Farkındalık ve Katılım:

Toplumun tüm kesimlerinin bilinçlendirilmesinin yanı sıra akademi, özel sektör, STK ve kamu iş birliği modelinin etkinliği için paydaşlar arasında ortak bir anlayış ve dilin oluşturulması kritik öneme sahiptir.

Sonuç olarak,

iklim kaynaklı afet riskleriyle mücadele, Türkiye'nin geleceği için hayati bir öncelikdir. "İklim Kaynaklı Afet Risklerinin Azaltılması ve Yönetilmesi Arama Konferansı"nın ortaya koyduğu bu stratejik çerçeve ve öncelikli eylem önerileri doğrultusunda atılacak kararlı adımlar, ülkemizin **toplumsal istikrarını, siyasi ve idari kapasitesini, ekonomik sürdürülebilirliğini ve ulusal güvenliğini güçlendirecek, gelecek nesiller için daha dirençli bir Türkiye inşa etmemizi sağlayacaktır**. Bu vizyonla hareket etmek, liderlik sorumluluğumuzun bir gereğidir.

www.tamvakfi.org

AFAD

